

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoP/8/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3722201098
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3722201098.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Janákovvej a členov senátu Mgr. Zuzany Holúbkovej a Mgr. Ivana Kubínyho vo veci spôsobilosti na právne úkony Y. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. P. nad Q., Q. XXX/XX, t.č. Centrum pre deti a rodiny F., Q. XXX, F. v konaní zastúpeného ustanoveným procesným opatrovníkom Mgr. P. P., vyšším súdnym úradníkom Okresného súdu Považská Bystrica, za účasti Krajskej prokuratúry Trenčín, Legionárska 7158/5, Trenčín, o návrhu navrhovateľa Centra pre deti a rodiny F., so sídlom Q. XXX, F., na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, na odvolanie Mesta Nové Mesto nad Váhom proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 12Ps/3/2022-63 zo dňa 24. októbra 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v druhom výroku o ustanovení Mesta Nové Mesto nad Váhom za hmotnoprávneho opatrovníka a v nasledujúcich výrokoch o prislúchajúcich oprávneniach a povinnostiach tohto opatrovníka, **p o t v r d z u j e**.

II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie prvým výrokom obmedzil spôsobilosť Y. S. na právne úkony tak, že nie je spôsobilý nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky, či finančnú hotovosť, nie je spôsobilý uzatvárať úverové zmluvy, pôžičky a iné zmluvy s právnickými a fyzickými osobami, ani byť ručiteľom iným osobám, nie je spôsobilý konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami, nie je spôsobilý rozhodovať o akejkoľvek svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti a ani hospodáriť s finančnou hotovosťou. Druhým výrokom súd ustanovil Y. S. za opatrovníka Mesto Nové Mesto nad Váhom, v treťom a štvrtom výroku súd uviedol, že oprávnením a povinnosťou opatrovníka je starať sa o opatrovaného, hnutelný a nehnuteľný majetok opatrovaného, preberať za neho dôchodky, zastupovať ho pred finančnými a peňažnými ústavmi, nebankovými subjektmi, súdmi, orgánmi štátnej správy a samosprávy tak, aby neutrpel žiadnu ujmu na svojich právach s tým, že úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdom. Piatym výrokom súd uložil opatrovníkovi povinnosť podávať súdu dvakrát ročne správu o hospodárení s majetkom opatrovanca a správy o opatrovancovi. Predposledným výrokom súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania a posledným výrokom súd rozhodol, že trovy dôkazov v konaní platí štát. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil ust. § 8 ods. 1, 2, § 10 ods. 2, § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ust. § 231 - 248, § 272 - 275 Civilného mimosporového poriadku. Uviedol, že navrhovateľ - Centrum pre rodiny a deti F. podal návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u Y. S. tak, že tento nie je spôsobilý robiť právne úkony vo vzťahu k tretím osobám, keďže si neuvedomuje následky svojho konania. Nie je schopný sám si zabezpečovať svoje potreby, nevyhnutné pre každodenný život, nakladať so svojim majetkom, so svojimi peniazmi, ani rozhodovať o svojom zdravotnom stave. Nikdy nebude schopný

postarať sa sám o seba. V návrhu ďalej uviedol, že Y. S. sa narodil s genetickou vadou - Downovým syndrómom, pričom rodičia mu nedokázali zabezpečiť vhodnú starostlivosť, preto bol umiestnený do ústavnej starostlivosti CDR F.. Y. S. potrebuje 24 hodinovú starostlivosť. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že boli splnené zákonom stanovené podmienky ust. § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u menovaného. Konštatoval, že z vykonaného dokazovania, predovšetkým zo znaleckého posudku MUDr. G. L. nepochybne vyplýva, že Y. S. trpí duševnou poruchou, a to mentálnou retardáciou ťažkého stupňa, táto duševná porucha je trvalého charakteru a nie je vyliečiteľná. V záujme ochrany práv Y. S. súd na základe návrhu navrhovateľa rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony u menovaného v zmysle záverov znaleckého posudku. Ďalej súd uviedol, že vzhľadom k tomu, že rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony u menovaného, súčasne v zmysle ust. § 248 CMP v spojení s ust. § 272 CMP rozhodol aj o ustanovení jeho opatrovníka, ktorý bude jeho zákonným zástupcom. Za opatrovníka mu ustanovil Mesto Nové Mesto nad Váhom z dôvodu, že Y. S. má v uvedenom meste trvalý pobyt a súd vyčerpал všetky možnosti ustanoviť obmedzovanému za opatrovníka fyzické osoby (nesúhlas rodinných príslušníkov, pričom iné vhodné osoby sa súdu nepodarilo zistiť). Súd konštatoval, že hoci Mesto Nové Mesto nad Váhom nesúhlasilo s ustanovením za opatrovníka, ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 2 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení predstavuje subsidiárnu možnosť ustanoviť obec za tzv. verejného opatrovníka obyvateľovi obce, ak neexistuje iná osoba, ktorá by spĺňala podmienky na ustanovenie za opatrovníka. Prvoradou povinnosťou obce (mesta) je zabezpečiť starostlivosť o potreby svojich obyvateľov, vychádzajúc z ust. § 1 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Súd dodal, že základnou úlohou obcí a miest je teda práve starostlivosť o potreby svojich obyvateľov, pričom výkon funkcie opatrovníka má u pohľadu obce (mesta) svojou povahou blízko k splneniu jej úloh na úseku sociálnej kurately a poskytovania sociálnych služieb (uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/20/2022). Rozhodnutie o náhrade trov konania súd odôvodnil ust. § 52 CMP.

2. Proti tomuto rozsudku podalo v zákonnej lehote odvolanie Mesto Nové Mesto nad Váhom. Uviedlo, že nesúhlasí s ustanovením za opatrovníka Y. S.. Poukázalo na to, že na základe dokazovania vyplynulo, že Y. S. je úplne odkázaný na pomoc inej osoby, nemôže byť sám, jeho zdravotný stav mu neumožňuje zabezpečiť a vykonávať denné úkony, nakladať s majetkom, preberať dôchodok, hospodáriť s financiami, rozhodovať o svojej zdravotnej starostlivosti, a teda výkon opatrovníctva zabezpečovaný prostredníctvom mesta by vzhľadom na jeho stav a potreby nespĺnil účel a nebol by v súlade s jeho potrebami. Uviedlo, že je toho názoru, že výkon opatrovníctva môže Y. S. lepšie a efektívnejšie zabezpečiť osoba z rodinného prostredia, ktorá je mu blízka - jeho vlastný otec a matka, ktorí by mali túto funkciu brať ako samozrejmosť.

3. Okresná prokuratúra Považská Bystrica v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že odvolanie považuje za nedôvodné a žiada rozhodnutie potvrdiť. Poukázala na to, že súd vo veci vykonal dokazovanie dotazom na príbuzných. Keďže počas konania bolo zistené, že z rodinných príslušníkov nie je iná vhodná osoba, ktorá by spĺňala podmienky na ustanovenie opatrovníka, súd správne ustanovil menovanému za opatrovníka Mesto Nové Mesto nad Váhom, kde má adresu trvalého pobytu. Uviedla ďalej, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je vždy rozhodnutím štátu, ktorým štát, za ústavne aprobovaných podmienok vstupuje do autonómneho priestoru jednotlivca a nesie plnú zodpovednosť za to, že za trvania tohto obmedzenia sa nijako nezhorší postavenie právneho konania jednotlivca. Z tohto podľa nej možno vyvodiť, že štát nesie primárne povinnosť vykonávať opatrovníctvo osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony tam, kde nie je možné nájsť vhodnú osobu z okruhu príbuzných opatrovanca, či ďalších súkromných osôb, ktoré by boli ochotné dobrovoľne túto funkciu prevziať a s náležitou starostlivosťou ju vykonávať. Orgánom miestnej správy je mesto, ktoré opatrovnícku funkciu vykonáva ako „organizačnú súčasť štátu“. Poukázala na ust. § 1 ods. 1, 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je obec (mesto) samostatný územno - správny celok SR, ktorý združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt, pričom základnou úlohou obce (mesta) pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a potreby jej obyvateľov. S poukazom na uvedené bola toho názoru, že za situácie, keď súd po tom, ako nenašiel žiadnu vhodnú osobu, ktorá by bola ochotná vykonávať funkciu opatrovníka, ustanovil za opatrovníka Mesto Nové Mesto nad Váhom, v ktorom má opatrovanec trvalý pobyt, pričom súhlas mesta sa nevyžaduje.

4. Podaním zo dňa 30.01.2023 Krajská prokuratúra Trenčín oznámila, že vzhľadom k podanému odvolaniu Mestom Nové Mesto nad Váhom, bude namiesto Okresnej prokuratúry Považská Bystrica v odvolacom konaní ďalej za túto konať.

5. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 65 a § 66 Civilného mimosporového poriadku bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v časti ustanovenia Mesta Nové Mesto nad Váhom za opatrovníka v spojení s oprávneniami a uloženými mu povinnosťami, podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

6. Odvolaním Mesta Nové Mesto nad Váhom bol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti jeho ustanovenia za hmotnoprávneho opatrovníka Y. S., vrátane prislúchajúcich oprávnení a povinností opatrovníka. Odvolací súd preto preskúmal túto odvolaním napadnutú časť rozsudku súdu prvej inštancie.

7. Podľa § 27 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať vo svojom mene (§ 18 ods. 1).

8. Z citovaného ustanovenia vyplýva poradie osôb, ktoré môžu byť súdom ustanovené do funkcie opatrovníka, ktoré je pre súd záväzné. Pokiaľ ide o ustanovenie opatrovníka osobe čiastočne pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, zákon stanovuje, že opatrovníkom takejto osoby má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba. V prípade, keď sa súdu nepodarí napriek úsiliu nájsť v okruhu príbuzných, či iných vhodných subjektov osobu opatrovníka, súd výnimočne za opatrovníka ustanoví orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene. Tzv. verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov na základe rozhodnutia súdu a v súlade s vymedzením úloh miestnej štátnej správy a jej zariadení. Kým pri ustanovení fyzickej osoby do funkcie opatrovníka zákon vyžaduje jej súhlas, ustanovenie orgánu miestnej správy za opatrovníka nie je viazané na súhlas tohto orgánu. Neexistuje zákonná povinnosť prevziať opatrovníctvo, najmä ak by prevzatie opatrovníctva bolo v rozpore s dobrými mravmi alebo, ak by vzhľadom k rodinným, sociálnym a iným okolnostiam budúcich opatrovníkov nebolo možné od nich spravodlivo žiadať, aby takúto povinnosť splnili.

9. V danej veci z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že súd prvej inštancie neobišiel zákonný postup pre ustanovenie za opatrovníka osobe, ktorej bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony rozhodnutím súdu. Súd robil šetrenia ohľadne fyzickej osoby, ktorá by spĺňala zákonné predpoklady pre ustanovenie za opatrovníka. Pôvodne kontaktoval oboch rodičov posudzovaného, ako aj jeho brata za účelom ich vyjadrenia, či súhlasia s ustanovením za procesného opatrovníka menovanému, pričom všetci kategoricky odmietli vykonávať nielen funkciu procesného opatrovníka, ale aj funkciu hmotnoprávneho opatrovníka (odpoveď rodičov G. a H. S. zo dňa 06.05.2022, brata posudzovaného P. S. zo dňa 10.05.2022). Súd opakovane žiadal rodičov a brata posudzovaného o vyjadrenie, či súhlasia s ustanovením opatrovníka v prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony posudzovanému, pričom všetci vyjadrili svoj nesúhlas s ustanovením za hmotnoprávneho opatrovníka, a to podaniami zo dňa 18.10.2022. Súdu sa nepodarilo zistiť žiadne ďalšie príbuzné alebo iné vhodné osoby, ktoré by boli ochotné funkciu hmotnoprávneho opatrovníka vykonávať.

10. Nakoľko šetrením nebola nájdená vhodná osoba, spĺňajúca podmienky pre ustanovenie opatrovníka osobe, ktorej bola obmedzená spôsobilosť, súd dôvodne v súlade s ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovil do funkcie opatrovníka Y. S. Mesto Nové Mesto nad Váhom, v ktorom meste má evidovaný trvalý pobyt. Bez vplyvu na toto rozhodnutie sú námietky mesta ohľadne aktuálneho zdravotného stavu menovaného, jeho celkovej odkázanosti na ďalšiu osobu a reálnych predpokladov mesta pre riadny výkon funkcie opatrovníka. Mesto je totiž povinné starať sa o svojich občanov a v danom prípade, keďže nebolo možné zabezpečiť žiadnu inú vhodnú fyzickú osobu, je mesto aj kompetentným orgánom, ktorý musí vykonávať funkciu hmotnoprávneho opatrovníka v rozsahu súdom vymedzených povinností, zastupovať a spravovať majetok tejto osoby a túto funkciu musí vykonávať prostredníctvom svojich zamestnancov.

11. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny.

12. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Civilný mimosporový poriadok v citovanom ustanovení upravuje základnú zásadu náhrady trov konania v mimosporovom procese tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

13. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).